

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 1
2020

Рівненський державний гуманітарний університет

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ:

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 1

Рівне, 2020

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. – Випуск 1. – Рівне: РДГУ, 2020. – 162 с.

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчі редактори:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, професор, в.о.ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І Рівненського державного гуманітарного університету

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол № 5 від 29 травня 2020 р.)*

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

2. Кошечко Н. В. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі / Кошечко // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ : КНУ, 2015. – №1(1). – С.35-38.
3. Панфилова А. П. Взаимодействие участников образовательного процесса: ученик для бакалавров / А. П. Панфилова, А. В. Долматов; под. ред. А. П. Панфиловой. – М.: Издательство Юрайт, 2014. – С. 487.
4. Сериков В. В. Личностно-ориентированное образование / В. В. Сериков. – Педагогіка. – 1994. – № 5. – С. 16–21.
5. Якиманська І. Особистісно орієнтована система навчання // Завуч. – 1999. – №7. – С. 22.

УДК 159.923.2:159.942-053.5

ВПЛИВ ТРИВОЖНОСТІ НА САМООЦІНКУ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ
Микитюк В., здобувач ОС «Бакалавр» спеціальності 053 «Практична психологія», 3 курс, РДГУ

Науковий керівник: викладач Джемджемера О.В.

Постановка проблеми. Важливість встановлення взаємозв'язку самооцінки та тривожності молодших школярів проявляється в тому, що рівень тривожності та рівень самооцінки – надзвичайно важливі показники гармонійності розвитку особистості молодшого школяра. Самооцінка і тривожність є складними особистісними утвореннями і відносяться до фундаментальних властивостей особистості. Самооцінка, як найважливіша складова структури особистості, імпліцитно бере участь у регуляції діяльності та поведінки людини, визначає та спрямовує весь процес саморегулювання, а також виступає важливим чинником становлення і самовдосконалення людини. Тривожність, як один зі стрижневих параметрів індивідуальних розбіжностей, демонструє тенденцію особистості до антиципації загрози фрустрації її найважливіших соціальних потреб.

Мета повідомлення: проаналізувати й узагальнити погляди на явище тривожності та на причини її виникнення у молодшому шкільному віці; виявити взаємозв'язок тривожності та самооцінки молодших школярів.

Теоретико-емпіричні дослідження Л.В.Бороздіної, Л.І.Божович, Е.А.Залученової, В.Р.Кисловської, Л.Ліпсіт, В.С.Мерлін, Д.Міллер, Дж.Мітчел, В.Ф.Сафіна та ін. переконливо доводять тісний взаємозв'язок самооцінки та характерологічних рис особистості. Проте характер взаємозв'язку тривожності та самооцінки на сьогоднішній день залишається недостатньо висвітленим.

Феномен самооцінки досліджувався в працях Б.Г.Ананьева, Л.І.Божович, У.Джемса, Е.Еріксона, Ф.Зімбардо, І.С.Кона, Ч.Кулі, М.І.Лісіної, А.І.Липкіної, Дж.Міда, О.Л.Музики, К.Роджерса, С.Л.Рубінштейна, О.Т.Соколової, В.В.Століна, Ч.Д.Спілбергера, Є.В.Шорохової та інших авторів.

Закордонні вчені-психологи розглядають самооцінку насамперед в якості механізму, що забезпечує узгодженість вимог індивіда до себе із зовнішніми умовами, тобто, максимальну врівноваженість особистості з оточуючим соціальним середовищем.

Однак вітчизняні дослідники приділяють більшу увагу розгляду проблеми самооцінки з позиції зв'язку особистості та самооцінки, а також з позиції зв'язку самосвідомості та самооцінки. Наприклад, О.М. Леонт'єв аналізує самооцінку як одну з істотних умов, завдяки якій індивід стає особистістю. На думку автора, самооцінка формує в індивіда потребу відповідати рівню вимог оточуючих і відповідати рівню власних особистісних оцінок [4]. С.Л. Рубінштейн визначає самооцінку як стрижневе структурне утворення, що будується на оцінках індивіда іншими і його оцінюванні цих інших. Основу самооцінки становлять прийняті особистістю цінності, які на внутріособистісному рівні визначають механізм саморегуляції поведінки [5]

Аналіз досліджень дозволяє визначити самооцінку як необхідний елемент розвитку самосвідомості особистості. Завдяки здатності до самооцінки людина набуває спроможності самостійно спрямовувати і контролювати свої вчинки та дії. Адекватна рівню домагань і реальним можливостям людини самооцінка сприяє правильному вибору тактик і форм поведінки. За розбіжності рівня домагань і реальних можливостей (неадекватна самооцінка) людина починає неправильно себе оцінювати, що зумовлює її неадекватну поведінку. Наслідком цього є емоційні зриви, які негативно позначаються на міжособистісних стосунках та психологічному благополуччі особистості [2].

Праці таких дослідників, як А.Кондаш, Р.Мартенс, Я.Неверович, Г.Сельє, Ч.Д.Спілбергер, Ю.Л.Ханін, П.М.Якобсон аналізують тривожність особистісну диспозицію, що обумовлена дією стресового чинника. Л.І.Божович трактує тривожність як стійкий мотив та стійку форму його реалізації, Л.В.Бороздіна, Г.Ш.Габдрєєва, Я.М.Омельченко – як тенденцію особистості до переживання стану тривоги у ситуаціях соціальної взаємодії.

Дослідження взаємозв'язку тривожності та самооцінки здійснювалися з точки зору різних підходів. Так, згідно Г.М.Прихожан, у тривожних дітей виявляється низький рівень самооцінки, що має прояви як відсутність віри у власні можливості та здібності. Ч.Д.Спілберг встановив стійкі кореляційні коефіцієнти між реактивною тривожністю та рівнем самооцінки. За результатами досліджень К.Роджерса виникнення емоційної напруги та тривожності детермінується внутрішньоособистісним конфліктом між Я-ідеальним і Я-реальним. Результати дослідження В.Ф.Сафіна та його співробітників встановили закономірність, яка свідчить про кореляцію між стійкою неадекватно завищеною самооцінкою та низькою тривожністю з одного боку, а з іншого - між стійкою неадекватно низькою самооцінкою та високою тривожністю в поєднанні з інтроверсією.

Відомо, що на початкових етапах розвитку дитина оцінює переважно свої фізичні якості та можливості («Я великий», «Я сильний»), потім починає усвідомлювати і оцінювати практичні вміння, вчинки, моральні якості. Самооцінка поступово стає найважливішим регулятором поведінки людини, її активності в навчанні, праці, спілкуванні, самовихованні. Самосвідомість і самооцінка виявляються і формуються у діяльності, під безпосереднім впливом факторів, у першу чергу – спілкування та взаємодії з оточуючими, в тому числі в процесі шкільного навчання [1].

Як зазначають дослідники, шкільна тривожність – це порівняно м'яка форма прояву емоційного неблагополуччя дитини. Вона виражається у хвилюванні, підвищеному занепокоєнні у навчальних ситуаціях, у класі, в очікуванні поганого ставлення до себе, негативної оцінки з боку педагогів, однолітків. Дитина постійно відчуває власну неадекватність, неповноцінність, не впевнена у правильності своєї поведінки, своїх рішень. Емоційна холодність, нетактовність вчителя спричиняє підвищення тривожності в учнів, що стає найбільш згубним фактором для тих, хто вже знаходиться у стані «тривожної готовності», тобто, відчуває себе беззахисним і безпорадним [3].

З метою емпіричного підтвердження наявності взаємозв'язку між самооцінкою молодшого школяра та рівнем його тривожності було проведено експериментальне дослідження, у якому взяли участь 32 учні другого класу, за допомогою методики діагностики самооцінки Дембо-Рубінштейна в модифікації Г.М.Прихожан, а також тесту шкільної тривожності Філіпса.

Згідно результатів, отриманих в ході дослідження за методикою Дембо-Рубінштейна було виявлено, що: 8 учнів мають низький рівень самооцінки (25%); 6 учнів – середній рівень самооцінки(19%); 18 учнів – високий рівень самооцінки(56%).

Дослідження рівня шкільної тривожності за методикою Філіпса виявило, що 4 учні мають високий рівень тривожності (13%), 9 учнів – підвищений рівень тривожності (28%), а 19 учнів – низький рівень тривожності (59%). За результатами співставлення отриманих показників можна зробити висновок, що чим вищий рівень самооцінки у молодшого школяра, тим нижчий рівень його тривожності та навпаки.

Висновки. Отже, є підстави стверджувати, що самооцінка і тривожність є соціально породженими та соціально обумовленими явищами. У ході емпіричного дослідження було

З М І С Т

Ащенко О. Причини соціальної дезадаптації особистості у чужій країні.....	5
Бабич Л. Психологічні особливості морального розвитку дітей молодшого шкільного віку	9
Багрова В. Гармонійний розвиток новонароджених.....	11
Бажинська Д. Дослідження міжособистісних стосунків студентів.....	13
Базилюк О. Креативність в професійно-педагогічній діяльності.....	15
Бармак І. Психологічні умови формування самооцінки дошкільника у системі родинних відносин.....	17
Белко В. Представлення подросткам о конфліктах с родителями.....	19
Болтунова А. Стресостійкість працівників правоохоронних органів як психологічний феномен	22
Вітрук Д. Діагностика креативності у підлітковому та юнацькому віці	23
Гаєвська А. Проблема діагностики дітей з аутистичними порушеннями.....	25
Глотова М. Спілкування в соціальних мережах як чинник агресивності в ранньому юнацькому віці	27
Гнатюк О. Особливості психодіагностики дітей, які мають порушення аутичного спектру.....	29
Гребіневич М. Практичний досвід з організації психологічного супроводу молодших школярів як мотиваційний фактор навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.....	31
Давидюк І. Особливості психодіагностики особистісної сфери дітей, що мають мовленнєві порушення	32
Данилюк М. Взаємозв'язок мовленнєвих порушень у дітей з загальним недорозвиненням мовлення.....	34
Дорош І. Шляхи оптимізації психофізичного розвитку дітей дошкільного віку.....	36
Дмитришина А. Психологічні особливості формування самооцінки дитини молодшого шкільного віку.....	39
Жарова О. Емпатія як психологічна детермінанта особистісного розвитку молодшого школяра.....	41
Захарова Н. Особливості прояву тривожності у підлітковому віці	42
Збишко Н. Ставлення особистості до старості.....	44
Іванова І. Особливості використання проєктивних методик в процесі діагностики дітей з особливими освітніми потребами	46
Іванчик О. Розгортання процесів саморегуляції у юнацькому віці.....	48
Калюш Р. Діагностика комунікативних і організаторських здібностей майбутніх психологів у процесі їх професійного навчання	53
Карпова А. Шкільний булінг як соціально-психологічний феномен.....	54
Качуровська Д. До проблеми особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів.....	56
Кирилюк В. Основи психокорекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.....	58
Кляпчук Ю. Фізична культура особистості та її формування у дошкільному віці.....	59
Кобзар З. Проблема адаптації молодших школярів до навчально-виховного процесу...	61
Ковтун О. Психодіагностика особливостей сприйняття підлітками ситуації боулінгу...	63
Ковтун С. Гендерні особливості емпатійності у підлітковому віці.....	64
Козенюк М. Психологічні особливості комунікативних здібностей підлітків	66
Командік О. Психологічні особливості формування лідерських якостей у дітей молодшого шкільного віку.....	68
Кохно Т. Психодіагностика стресостійкості у студентів	69
Кравцова Ю. Психологічні особливості соціалізації творчої молоді.....	71
Крук Л. Розвиток мовлення у дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ ІІІ рівня	72

Кузнєцова О. Особливості статево-рольових уявлень дошкільників.....	74
Кулакевич П. Психодіагностика функціональних складових адаптації до навчального процесу у студентської молоді	78
Купчик К. Батьківське ставлення як предиктор розвитку емоційної сфери у підлітковий період.....	79
Лапюк А. Психодіагностика рівня агресивності у студентів	82
Лук'яновець Б. Психодіагностика особистісної та ситуативної тривожності студентів ..	84
Максимчук М. Психологічні особливості міжособистісних стосунків у різновікових дитячих спільнотах	87
Мартинюк Т. Особливості творчої діяльності серед здобувачів вищої освіти.....	89
Матюша Т. Роль батьків у процесі адаптації п'ятикласників до вимог середньої школи	92
Мельник Т. Психологічні особливості розвитку соціального інтелекту у підлітковому віці.....	95
Мельник Ю. Розвиток творчих здібностей старших дошкільників засобами дидактичних комп'ютерних ігор.....	96
Микитюк В. Сучасні аспекти особистісно орієнтованого навчання у вищій школі.....	98
Микитюк В. Вплив тривожності на самооцінку у молодшому шкільному віці.....	100
Мирончук О. Особливості психолого-педагогічного вивчення дітей з ДЦП.....	102
Нечипорик (Грицак І.) Соціально-психологічні чинники розвитку конфліктостійкості студентської молоді.....	104
Ніжеловська І. Проблема рефлексії та її особливості у дорослих.....	108
Осадча І. Специфіка страхів у дітей з особливими освітніми потребами.....	109
Панько Г. Особливості комунікативної взаємодії дітей у різновіковій групі.....	111
Паршина Я. Самооцінка як чинник здатності до побудови партнерських стосунків у жінок 30-40 років.....	112
Петрович А. Психологічні особливості самооцінки у підлітків.....	114
Полева К. Виховання та розвиток економічної свідомості дошкільників.....	116
Прокопчук Н. Психологічний аналіз формування Я-концепції у підлітковому віці	119
Прокопчук Н. Особливості розвитку взаємовідносин у молодшому шкільному віці	121
Рабович І. Особливості тривожності у молодшому шкільному віці.....	124
Сава А. Розвиток монологічного мовлення в період молодшого шкільного віку	126
Сачевська Н. Психологічні особливості саморегуляції активності особистості.....	128
Селех Н. Представлення школьників о детях с особенностями психофизического развития.....	130
Сосновська Т. Вікові норми розвитку мовленнєвої функціональної системи дітей старшого дошкільного віку.....	133
Сосна К. Особливості корекції заїкання у дітей дошкільного віку засобами сюжетно-рольової гри.....	134
Степанкова І. Професійне самовизначення в юнацькому віці.....	136
Терешко Н. Характеристика суб'єктивного одиночства у людей старшого віку	139
Тимофіюк А. Батьківство як сфера реалізації чоловіка.....	141
Ткач О. Соціальне вигнання в навчальному середовищі.....	144
Ткачук Л. Особливості організації навчальної діяльності дітей старшого дошкільного віку з порушенням зору.....	145
Тугулюк Н. Уявлення про життєву перспективу в підлітковому віці	147
Усата І. Вибір медичної професії як особистісна стратегія.....	149
Ханінева А. Теоретичний аналіз емоційної саморегуляції підлітків-девіантів.....	152
Хомярчук Н. Сім'я в мовленнєвому вихованні дитини дошкільного віку.....	153
Хурцулава О. Психологічні засади адиктивної поведінки особистості.....	155
Цимбалюк М. Самооцінка у дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.....	156
Черниж Я. Психологічні особливості адаптації молодших школярів до навчання.....	158
Шевцова І. Особливості розвитку акцентуацій характеру у дітей молодшого	

шкільного віку.....	160
Щеглова І. Психологічні особливості проявів тривожності та страхів у дітей старшого дошкільного віку з дислалією.....	162